

**ESPURNES
BARROQUES**

MÚSICA I
EXPERIÈNCIES
AL TERRITORI
BARROC

HIRUNDO MARIS

*L'amante segreto.
Veronica Franco: la cortesana de Venècia*

Diumenge 13 de juny de 2021, 11.30h.

Santa Magdalena de Vergós Guerrejat
ESTARÀS (SEGARRA)

PROGRAMA

Claudio Monteverdi (1567-1643)

Tempo la Cetra

Barbara Strozzi (1619-1677)

Amor dormiglione

*

Giovanni Antonio Pandolfi Mealli (1629-1679)

La Cesta, Sonata II

Barbara Strozzi

Che si può fare

L'amante segreto

*

Stefano Landi (1587-1639)

Passacaglia della vita

*

Giovanni Girolamo Kapsberger (1580-1651)

Tocatta II, Arpeggiata

Claudio Monteverdi

Si dolce è'l tormento

Zefiro torna e di soavi accenti

Duració aproximada: 70'

NOTES AL PROGRAMA

Monteverdi i Strozzi, un moment estel·lar

A causa d'un prejudici heretat del monopoli estètic del romanticisme encara massa present, hem tendit a pensar que la intensitat sentimental i la complexitat de la música van adquirir el màxim cimall al segle XIX, essent la tradició sonora anterior un mer preludi de l'esclat dels grans compositors del simfonisme europeu. Per fortuna, la musicologia (i la curiositat dels melòmans!) ens han regalat una visió menys lineal i molt més més circular dels temps a partir de la qual hom pot comprovar que la història de la música —i que Zweig em permeti el furt— és una suma de moments estel·lars que acostumen a tenir l'epicentre a les grans ciutats del vell continent.

Un d'aquests instants és, sens dubte, l'acumulació de talent, geni (i mecenatge) que trobem a la Venècia de la pensadora i poeta Veronica Franco (1546-1591). Cal fugir novament de la temptació romàntica que ha descrit la vida d'aquesta *cortigiana onesta*, que va poder accedir a l'educació humanística pròpia del grup d'estudiants afí a la riquíssima família Venier i que tingué una cort de clients selecta (com el mateix Enric III de França), com una bassa d'oli sense sotracs. Per molt que les seves *Terze rime* i les *Lettere familiari a diversi* arribessin a adquirir certa popularitat a la Itàlia de finals del segle XVI, Franco va patir la cosificació prototípica d'una cortesana del seu temps; tingué fins a sis fills suposadament atribuïts als seus amants, dels quals només tres sobrevisqueren, i fou obligada a casar-se d'adolescent amb el científic Paolo Panizza. No obstant això, Franco pogué viure l'instant estel·lar en què el madrigal profà es convertí en la forma musical textualment i harmònica més complexa de l'art sonor, elaborant unes peces musicals d'altíssim sentit teatral que, de forma natural, acabarien desembocant de faiso natural en el naixement de l'òpera occidental.

Invocar el teatre cantat implica lògicament referir-nos a Claudio Monteverdi, un dels compositors més genials de la nostra tradició, que escriví vuit llibres de madrigals on no hi ha ni una nota fora de lloc. Tant en el madrigal com en els rudiments de l'òpera, Monteverdi no fou estrictament un demiürg formal, sinó que sabé adaptar els guanys dels seus compositors coetanis fins a arribar a un nivell de profunditat musical que després només trobarem en Bach o Mozart. No és casualitat que un monteverdià il·lustre com John Eliot Gardiner hagi equiparat la transcendència del compositor amb la de Shakespeare, car la música del cremonès és un mirall perfecte i complex de tot l'univers de les emocions humanes. Per manta vegada que escoltem com el compositor arriba a la perfecció melòdica posteriorment recollida a l'esclat de la tradició belcantista italiana a *Si dolce è'l tomento* (del *Quarto scherzo delle ariose vaghezze*) o per molt que encara ens sorprengui la seva inaudita traça a elaborar teixits dialògics a l'arxiconeguda *Zefiro torna e di soavi accenti*, la música de Monteverdi ens desborda sempre per la seva inaudita capacitat de sorprendre'ns i de rellegir-nos, com fa qualsevol clàssic.

NOTES AL PROGRAMA

A banda de romantitzada, la tradició historiogràfica musical també ha bandejat la tasca de les dones en l'art de la composició-interpretació. En això la Venècia del XVII també fou una lloable excepció i n'és una bona mostra l'obra de Barbara Strozzi, una dona que patí la mala fama de cortesana a causa dels seus incerts orígens biogràfics i de la inaudita independència musical i econòmica que li comportà viure adoptada pel poeta i llibretista Giulio Strozzi, una de les ànimes creadores més actives del grup dels *Incogniti*. D'aquesta formació privilegiada en resultà una col·lecció de madrigals i d'*ariette* menys complexes que l'obra monteverdiana en termes parateatral, però interessantíssimes en allò que toca a la tècnica vocal (la majoria dels seus treballs són per a soprano, una corda que la mateixa compositora coneixia bé i en la qual excel·lia), obres que Strozzi dedicà conscientment a dones poderosíssimes del seu temps com Vittoria della Rovere o Anna de Medici i que avui, agermanades amb els textos i les obres monteverdianes i de compositors com ara Merula i Kapsberger, s'erigeixen com unes mostres sonores de primera categoria d'aquella Venècia del XVII.

Prepareu-vos per gaudir de nou una música que no és preludi de res més que del seu propi esclat, que toca directament la filamenta de l'ànima i que cal gaudir com el que és: un dels instants sonors més excelsos que ens ha regalat la humanitat.

Bernat Dedéu, filòsof i músic

BIOGRAFIES

HIRUNDO MARIS

Arianna Savall – Soprano, arpa triple barroca i recitació

Petter Udland Johansen – Tenor, violí barroc i cistre

Farran Sylvan James – Violí barroc i veu

Dani Espasa – Orgue, clavicèmbal i veu

Miquel Àngel Cordero – Contrabaix, colascione i veu

Arianna Savall i Petter Udland Johansen van fundar el 2009 el conjunt **Hirundo Maris**, especialitzat en música antiga des de l'edat mitjana fins al barroc, en creació pròpia i en "early fusion". De la seva profusa col·laboració ha sorgit la música mediterrània i nòrdica com a tema creatiu central. Tal com l'oreneta, que dona nom al conjunt troben camins comuns a través del mar i la música, que des de temps immemorials uneixen Escandinàvia i la Península Ibèrica.

Hirundo Maris actua a nombrosos festivals musicals d'Europa, com els Stanser Musiktage, el Kölner Fest für Alte Musik, Jazz in Church de Bucarest, el Menuhin Festival Gstaad, les Bachwochen Thun, la Styriarte, All'Improvviso Festival, el Kirkemusikk Festivalen Oslo, Nordlysfestivalen Tromsø, el Festival de Dinan (Bretanya), Seduced by harps (Bèlgica), el Festival Internacional d'Arpa de Sentmenat (Catalunya), Arp Sanati Dergid'Istanbul (Turquia), el Festival de Fontfreda i Philippe Maillard Productions (París).

En aquesta ocasió, Hirundo Maris presenta per primer cop a Catalunya el programa *l'Amante secreto*, juntament amb uns músics extraordinaris amb qui comparteixen la passió per la música antiga i l'improvisació. La selecció dels textos ha anat a cura de l'escriptor alemany Thomas Höft.

Col·laboradors i patrocinadors

Amb el suport de:

Amb la col·laboració de:

Amb l'ajut de:

Jordi Vilar Materials Bioconstructius · El Monegal · Espar Sala · Gestoria Mas · AGECEC
Ganiveteria Pallarès · Alapont SA · Tallers Ballús · Òptica Jané · Fruits Taribó · Joviat
Knauf · Tegecom · Porc de Palou · Comalats · Caves Maria Rigol Ordi · Underground
La Diferenta · Celler del Miracle · Celler Grau i Grau · Celler Can Serra dels Eixibis
Celler Collbaix – El Molí · Un Pam de Terra · Cerveses La Guineu · Cerveses La Pirata
Fundació Casa Dalmases · Pastisseria Camps · Pastisseria Sant Antoni · La Garbiana
Fleca de la Font · Cafès Gener – November Tea · Oli Migjorn · Formatgeria El Miracle
Xocolates Oro Vivo · Xocolates Aynousé · La Llorença · Parc de les Olors de Claret
Biolord · La Cuina del Ganxet · Restaurant Casal de Castelltallat · Hotel Bremon
Oficina de Turisme del Miracle · La Farga del Solsonès · Piano Bages
Associació d'Amics de Vergós Guerrejat · Vidres Solsona · Conservatori de Manresa